

ירושלים, כ"ב בסיוון, תשפ"ג

12 ביוני, 2023

חוזר ח-06 – 2747

לכבוד

התאגידים הבנקאיים והסולקים

הנדון: עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים

(הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345)

מבוא

1. בשנים האחרונות גוברת המודעות בארץ ובעולם לקיומם ולהיקפם של סיכונים פיננסיים שנובעים מפוטנציאל הנזק של אירועים ותהליכים שקשורים לשינויי האקלים. התממשות של סיכונים אלה עלולה לבוא לידי ביטוי כהתממשות סיכונים פיננסיים קלאסיים (לרבות סיכוני אשראי, שוק, נזילות, תפעול ומוניטין), ובמקרים קיצוניים אף להשליך על יציבות תאגיד בנקאי, סולק, המערכת הפיננסית או הכלכלה הריאלית. התאגידים הבנקאיים והסולקים (להלן "התאגידים הבנקאיים") חשופים בפני סיכונים אלה הן באופן ישיר והן באופן עקיף. נזק ישיר עלול להיגרם לתאגיד בנקאי, למשל, במקרה של פגיעת אירוע קיצון אקלימי בתשתיות הפיזיות של התאגיד שהן הכרחיות לשם המשכיות העסקית. נזק עקיף עלול להיגרם בעקבות פגיעה בלקוחות התאגיד הבנקאי, בערך הבטוחות שבהן הוא מחזיק או בערך תיק ההשקעות שלו.
2. תהליך ההפנמה של הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים בא לידי ביטוי בעלייה משמעותית בהיקף האסדרה האקלימית בעולם. המאסדרים הפיננסיים משקיעים מאמצים בפיתוח עקרונות להתמודדות נאותה של המערכות הפיננסיות עם סיכוני האקלים ואמצעים להפחתת הסיכונים. בין היתר, מתרחב הפיתוח של כלים ומתודולוגיות לזיהוי ולהערכה של סיכוני אקלים, מתגבשים עקרונות לניהול הסיכונים, נקבעות דרישות לגילוי מידע בנושאי סביבה וננקטים צעדים לעידוד המעבר ל"מימון ירוק".
3. הוראה זו קובעת עקרונות על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כדי לנהל בצורה מיטבית את חשיפתם לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. ההוראה מתבססת על מסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2022 שכותרתו: "עקרונות לניהול אפקטיבי ולפיקוח על סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים"¹ (להלן: "מסמך באזל").
4. לצד יישום העקרונות שנקבעו בהוראה זו, תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי לסיכונים הסביבתיים אליהם הוא חשוף, לרבות סיכוני אקלים, ולתאר את אופן ניהולם, בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
5. ההנחיות האיכותיות בהוראה זו תיושמה בהתאמה למסגרת האסדרה של הוראות ניהול בנקאי תקין, בנושאי ממשל תאגידי וניהול סיכונים.

¹ "Principles for the effective management and supervision of climate-related financial risks", BCBS, June 2022.

6. האסדרה לא לוותה בפרסום דו"ח לפי חוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2021 וזאת לאור פעולות משמעותיות שבוצעו לפני כניסת החוק לתוקף, בהתאם להחלטת הנגיד.

7. לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי הבנקאות ובאישור הנגיד, קבעתי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" (להלן – "ההוראה") כמפורט להלן:

פרקי ההוראה:

פרק א': כללי

תחולה

8. סעיף 6 מפרט מיהם התאגידים עליהם חלה ההוראה.

דברי הסבר

ככלל, כל התאגידים הבנקאיים חשופים לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. עם זאת, יישום העקרונות שבהוראה יהיה על בסיס מידתי, בהתאם לגודל, למורכבות ולפרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

הגדרות

9. סעיף 7 קובע הגדרות לסוגי הסיכונים הרלוונטיים להוראה.

דברי הסבר

ההגדרות לסיכונים עולות בקנה אחד עם ההגדרות שנקבעו על-ידי ארגונים בינלאומיים מובילים, ובפרט על-ידי ארגון ה-NGFS.²

פרק ב': עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים

10. פרק זה בהוראה קובע שניים עשר עקרונות-על לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. העקרונות עוסקים בהיבטים הבאים: ממשל תאגידי (עקרונות 1-3), מסגרת הבקרה הפנימית (עיקרון 4), הלימות ההון והנזילות (עיקרון 5), תהליך ניהול הסיכונים (עיקרון 6), ניטור ודיווח (עיקרון 7), ניהול מקיף של סיכוני אשראי, שוק, נזילות, סיכון תפעולי וסיכונים אחרים (עקרונות 8-11) וניתוח תרחישים (עיקרון 12).

דברי הסבר

שניים עשר העקרונות מבוססים על מסמך באזל, והם נועדו לספק הנחיות לתאגידים הבנקאיים לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. התאגיד הבנקאי יוודא כי בצד יישום עקרונות אלה כאמור בהוראה, ניהול הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים נעשה גם בהתאם לעקרונות ניהול הסיכונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 – "ניהול סיכונים".

תחילה

11. תחילתה של הוראה זו תוך עשרים וארבעה חודשים ממועד פרסומה.

דברי הסבר

מועד התחילה נקבע לעוד עשרים וארבעה חודשים כדי לאפשר לתאגידים הבנקאיים זמן סביר להיערך ליישום הדרישות השונות, במיוחד לנוכח המחסור בנתונים שמקשה על יישום הולם של חלק מסעיפי

² The Network for Greening the Financial System

ההוראה. תאגיד בנקאי יקבע תוכנית ואבני דרך ליישום העקרונות שבהוראה בלוח הזמנים הנתון.

עדכון הקובץ

12. מצ"ב דפי עדכון לקובץ ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(6/23) [1] 345-1-12	-----

בכבוד רב,

יאיר אבידן
המפקח על הבנקים

עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים

תוכן העניינים

מס' עמוד	נושא
2	פרק א': כללי
2	מבוא
2	תחולה
3	הגדרות
4	פרק ב': עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים
5	ממשל תאגידי
6	מסגרת הבקרה הפנימית
7	הלימות ההון והנזילות
8	תהליך ניהול הסיכונים
9	ניטור ודיווח
9	ניהול מקיף של סיכון אשראי
10	ניהול מקיף של סיכונים שוק, נזילות, סיכון תפעולי וסיכונים אחרים
11	ניתוח תרחישים
12	תחילה

פרק א': כללי**מבוא**

1. שינוי האקלים עלול לגרום לסיכונים פיזיים ולסיכונים מעבר (transition risks), שיכולים להשפיע על הביטחון והחוסן של תאגיד בנקאי ואף להביא להשלכות רחבות יותר על היציבות הפיננסית של המערכת הבנקאית. כדי להתמודד עם סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים במגזר הבנקאי, ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS) פרסמה ביוני 2022 מסמך עקרונות לניהול אפקטיבי ולפיקוח על סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים.¹
2. פרסום העקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, נועד לקדם גישה מבוססת-עקרונות לשיפור ניהול סיכונים אלה. הגישה שביסוד הוראה זו מבוססת על סקירת מסגרת העבודה הנוכחית של באזל, ובפרט עקרונות הליבה לפיקוח בנקאי אפקטיבי ותהליך הסקירה הפיקוחי, ושואבת מיוזמות פיקוחיות קיימות המיושמות בידי רשויות שונות המופקדות על היציבות הפיננסית וגופים בינלאומיים אחרים.
3. הוראה זו כוללת 12 עקרונות-על, המספקים הנחיות לתאגידי בנקאיים לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. העקרונות חותרים להשיג איזון בשיפור הנהגים הקשורים לניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, ויצירת בסיס משותף עבור תאגידי בנקאיים בעלי פעילות בינלאומית, תוך שמירה על גמישות מספקת נוכח רמת ההטרוגניות והנהגים המתפתחים בתחום זה.
4. העקרונות בנויים כך שהם מתאימים ומיועדים ליישום על בסיס מידתי בהתאם לגודל, למורכבות ולפרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי.
5. בנוסף לסיכונים האקלים, תאגיד בנקאי עלול להיות חשוף גם לסיכונים סביבה אחרים כהגדרתם בסעיף 7. לפיכך, מצופה כי התאגיד הבנקאי יישם, ככל הניתן, את העקרונות של הוראה זו גם בניהולו את הסיכונים הפיננסיים שקשורים לסיכונים סביבה אחרים.

תחולה

6. הוראה זו תחול על הגופים הבאים (יכוננו להלן - "תאגיד בנקאי"):
 - (א) תאגיד בנקאי, תאגיד עזר וכן תאגידיים בשליטת התאגיד הבנקאי המנויים בסעיפים 11(א)(א3) ו-11(א)(א3) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
 - (ב) סולק כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

¹ Principles for the effective management and supervision of climate-related financial risks, Basel Committee on Banking Supervision, June 2022.

נציין כי מספור הסעיפים בהוראה זו תואם את מספור הסעיפים במסמך של ועדת באזל החל מעיקרון 1.

הגדרות²

.7

<p>סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לפעילויות שיש להן פוטנציאל לגרום לפגיעה סביבתית או להיות מושפעות מפגיעה כזו ("פגיעה סביבתית" – אירועים או תהליכים כגון זיהום אויר, זיהום קרקע, מחסור במים, מידבור, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות, רעידות אדמה).</p>	<p>"סיכונים פיננסיים שקשורים לסביבה" / "סיכוני סביבה"</p>
<p>סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לסיכונים פיזיים או סיכוני מעבר שנגרמים או קשורים לשינויי האקלים.</p>	<p>"סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" / "סיכוני אקלים"</p>
<p>סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לנזקי אירועי קיצון אקוטיים שקשורים לאקלים או למזג האוויר (כגון גלי חום, בצורות, מפולות, שיטפונות, הצפות, שריפות, סופות ועוד) ו/או לנזקי תהליכים כרוניים הדרגתיים שקשורים לשינויי אקלים (כגון עליית מפלס פני הים, עלייה בטמפרטורה הממוצעת).</p>	<p>"סיכונים פיזיים"</p>
<p>סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לתהליך המעבר לכלכלה דלת פליטות גזי חממה, שעשוי לכלול, למשל, שינויים במדיניות האקלימית והסביבתית, שינויים טכנולוגיים או שינויים בהעדפות הציבור.</p>	<p>"סיכוני מעבר" (transition risks)</p>
<p>סיכונים פיננסיים שנובעים מהחשיפה לתביעות משפטיות, שבהן התובעים מבקשים להטיל אחריות ו/או לקבל פיצוי כנגד נזקים או הפסדים הקשורים לשינויי אקלים.</p>	<p>"סיכון אחריות" (liability risk)</p>

² ההגדרות מבוססות על דוחות ארגון ה-NGFS, ובפרט על הדוח הבא :

פרק ב': עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים

8. תאגידי בנקאיים עלולים להיות חשופים לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ללא קשר לגודלם, למורכבותם או למודל העסקי שלהם. גורמי הסיכון (risk drivers) הפיננסיים שקשורים לאקלים יכולים להיתרגם לקטגוריות המסורתיות של סיכון פיננסי.³ על התאגידי הבנקאיים לבחון אפוא את ההשפעות הפוטנציאליות של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על המודלים העסקיים הספציפיים שלהם ולהעריך את רמת המהותיות הפיננסית של סיכונים אלה. על התאגידי הבנקאיים לנהל את הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים באופן שהינו מידתי לאופי, לקנה המידה ולמורכבות של פעילותם ולרמת הסיכון הכוללת שכל תאגיד בנקאי מוכן ליטול על עצמו.
9. לסיכון שקשור לאקלים יכולות להיות השלכות נרחבות מבחינת היקף ענפי המשק והאזורים הגיאוגרפיים שעליהם הוא משפיע. על התאגידי הבנקאיים להביא בחשבון את המאפיינים הייחודיים של סיכונים אלה, כולל בין היתר ערוצי תמסורת פוטנציאליים, מורכבות ההשפעה על המשק ועל המגזר הפיננסי, אי-הוודאות הקשורה לשינוי האקלימי ויחסי גומלין אפשריים בין סיכונים פיזיים לסיכונים מעבר.
10. אף שקיימים סיכונים פיזיים וסיכונים מעבר שכבר ניכרים, השפעותיו של השינוי האקלימי יכולות להתממש על פני אופקי זמן שונים וסביר לשער כי הן יחמירו לאורך הזמן. חלק מן הסיכונים שקשורים לאקלים עלולים להתממש מעבר לאופק תכנון ההון המקובל של תאגיד בנקאי העומד על שנתיים עד שלוש שנים, אבל עדיין במסגרת טווחי הזמן של פוזיציות לטווח ארוך יותר. סיכונים אקלים אחרים עלולים להתממש על פני אופק זמן ארוך הרבה יותר. רמת אי-הוודאות הגבוהה סביב העיתוי של התממשות סיכונים אלה מצביעה על הצורך בנקיטת גישה זהירה ודינמית בפיתוח יכולות ניהול הסיכונים בתאגידי הבנקאיים. יש לבחון אופקי זמן שונים בתהליכי זיהוי והערכת הסיכונים כמו גם בניתוח תרחישים. הדירקטוריון וההנהלה מצופים לבחון את הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים גם מנקודת מבט של הטווח הארוך.
11. ניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, והמתודולוגיות והנתונים המשמשים לניתוח סיכונים אלה, מתפתחים באופן שוטף וצפויים להבשיל עם הזמן. על התאגידי הבנקאיים לפתח אפוא באופן מתמיד את יכולותיהם ומומחיותם בתחום של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים בהתאם לסיכונים שבפניהם הם עומדים, ולהקפיד להקצות משאבים נאותים לניהול סיכונים אלה.

³ ראו: BCBS, *Climate-related risk drivers and their transmission channels*, April 2021.

ממשל תאגידי

עיקרון 1: על התאגידים הבנקאיים לפתח ולהטמיע תהליך סדור להבנה ולהערכה של ההשפעות הפוטנציאליות של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על עסקיהם ועל סביבת פעילותם. על התאגידים הבנקאיים להתחשב בסיכונים הפיננסיים המהותיים שקשורים לאקלים שיכולים להתממש על פני אופקי זמן שונים, ולשלב סיכונים אלה באסטרטגיות העסקיות שלהם ובמסגרות לניהול סיכונים.

12. על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון גורמי סיכון פיזיים וסיכונים מעבר בבואם לפתח וליישם אסטרטגיות עסקיות. בכלל זה הבנה והערכה של האופן שבו סיכונים אלה עלולים להשפיע על חוסנו של המודל העסקי של התאגיד הבנקאי בטווח הקצר, הבינוני והארוך, והתייחסות לאופן שבו גורמים אלה עשויים להשפיע על יכולתו של התאגיד הבנקאי לממש את מטרותיו העסקיות. זה כולל גם הבנה והערכה של חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים מבניים במשק, במערכת הפיננסית ובנוף התחרותי שבו הוא פועל כתוצאה מגורמי סיכון שקשורים לאקלים. הדירקטוריון וההנהלה הבכירה יהיו מעורבים בשלבים הרלוונטיים של התהליך, והגישה שמתווה הדירקטוריון תופץ למנהלים ולעובדים של התאגיד הבנקאי.

13. על הדירקטוריון וההנהלה הבכירה לשקול האם הכללת סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים באסטרטגיה העסקית ובמסגרות לניהול סיכונים בתאגיד הבנקאי, מצריכה שינויים במדיניות התגמול שלו, בהתחשב בכך שזו צריכה להיות מותאמת לאסטרטגיה העסקית ולתיאבון הסיכון, למטרות, לערכים, ולאינטרסים של התאגיד הבנקאי בטווח הארוך.

14. על מסגרת ניהול הסיכונים של התאגידים הבנקאיים להתאים למטרות וליעדים המוצהרים. לפיכך, על הדירקטוריון וההנהלה הבכירה לוודא כי האסטרטגיות הפנימיות והצהרות התיאבון לסיכון תואמות לאסטרטגיות ולהתחייבויות כלשהן הקשורות לאקלים, שפורסמו לציבור.

עיקרון 2: על הדירקטוריון וההנהלה הבכירה להקצות באופן ברור את תחומי האחריות שקשורים לאקלים לחברי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה ו/או לוועדותיהם ולהפעיל פיקוח אפקטיבי על הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים. בנוסף, על הדירקטוריון וההנהלה הבכירה להגדיר את תחומי האחריות לניהול סיכונים שקשורים לאקלים בכל חלקיו של המבנה הארגוני.

15. תחומי האחריות לניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים יוקצו באופן ברור לחברי הדירקטוריון ו/או ועדותיו כדי להבטיח שסיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים נלקחים בחשבון באופן נאות כחלק מהאסטרטגיה העסקית ובמסגרת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

16. על התאגידים הבנקאיים לוודא שקיימת בדירקטוריון ובהנהלה הבכירה הבנה נאותה של הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים וכי ההנהלה הבכירה מצוידת במיומנויות ובניסיון מתאימים כדי לנהל סיכונים אלה. היכן שנדרש, על התאגידים הבנקאיים להכשיר ולשפר

את היכולות של חברי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה בנושאים שקשורים לאקלים, כגון באמצעות סדנאות פנימיות או שיתוף פעולה חיצוני עם ארגונים מתמחים.

17. על התאגידים הבנקאיים להגדיר באופן ברור ולהקצות במפורש תפקידים ותחומי אחריות הקשורים לזיהוי ולניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים בכל חלקי המבנה הארגוני של התאגיד הבנקאי, ולוודא שהפונקציות והיחידות העסקיות מחזיקות משאבים ומומחיות נאותים על מנת לבצע באפקטיביות את התפקידים שבאחריותם בהקשר של ניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. במקרים שבהם הוקמו יחידות ייעודיות לנושא האקלים, יש להגדיר בבירור את תחומי האחריות שלהן ואת יחסי הגומלין ביניהן לבין מבנה הממשל התאגידי הקיים.

עיקרון 3: על התאגידים הבנקאיים לאמץ מדיניות, נהלים ובקורות נאותים המיושמים בארגון כולו כדי להבטיח ניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים.

18. ניהולם של הסיכונים הפיננסיים המהותיים שקשורים לאקלים יוטמע במדיניות, בנהלים, בתהליכים ובבקורות בכל הפונקציות והיחידות העסקיות הרלוונטיות, לרבות, לדוגמה, בתהליכי פתיחת חשבון (client onboarding) ובהערכת עסקאות.

מסגרת הבקרה הפנימית

עיקרון 4: על התאגידים הבנקאיים לכלול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים במסגרות הבקרה הפנימיות שלהם בשלושת קווי ההגנה כדי להבטיח זיהוי, מדידה והפחתה של סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים באופן סדור, מקיף ואפקטיבי.

19. על מסגרת הבקרה הפנימית לכלול הגדרה והקצאה ברורה של תחומי אחריות וקווי דיווח שקשורים לאקלים בכל שלושת קווי ההגנה כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים" (להלן: הוראה 310).

20. בקו ההגנה הראשון, יבוצעו, ככל הניתן, הערכות סיכונים שקשורים לאקלים בתהליכי פתיחת חשבון, בקשות אשראי ותהליכי בדיקת אשראי, ניטור שוטף ותקשורת עם לקוחות, וכן בתהליכי האישור של מוצרים חדשים או תחומי פעילות חדשים כאמור בהוראה 310. על הצוות בקו ההגנה הראשון לרכוש מודעות והבנה נאותות, המאפשרות זיהוי של סיכונים פיננסיים פוטנציאליים שקשורים לאקלים.

21. קו ההגנה השני, פונקציית ניהול הסיכונים, תהייה אחראית לביצוע הערכת סיכונים וניטור בהקשר האקלימי, וזאת באופן עצמאי מקו ההגנה הראשון. בנוסף, היא תאתגר את ההערכה הראשונית שמבצע קו ההגנה הראשון, בעוד פונקציית הציות תבטיח עמידה בכללים ובתקנות החלים.

22. קו ההגנה השלישי, פונקציית הביקורת הפנימית, תספק סקירה בלתי תלויה ותבטיח באופן אובייקטיבי את האיכות והאפקטיביות של מסגרת ומערכות הבקרה הפנימיות הכוללות של קווי ההגנה הראשון והשני ושל מסגרת הממשל התאגידי לניהול סיכונים בהקשר האקלימי, לנוכח שינויים מהותיים במתודולוגיה, בעסקים, בפרופיל הסיכון או באיכות נתוני הבסיס.

הלימות ההון והנזילות

עיקרון 5: על התאגידים הבנקאיים לזהות ולכמת סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ולכלול את אלה שהוערכו כמהותיים באופקי הזמן הרלוונטיים בתהליכי הערכת הלימות ההון והנזילות הפנימיים שלהם, לרבות בתכניות של מבחני קיצון⁴ כאשר זה מתאים.

23. על התאגידים הבנקאיים לפתח תהליכים להערכת ההשפעה של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ושעלולים להתממש בטווח אופקי תכנון ההון שלהם, על כושר הפירעון. על התאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת התהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ICAAP) סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים שהוערכו כמהותיים לאורך אופקי זמן רלוונטיים, ואשר עלולים להשפיע לרעה על פוזיציות ההון שלהם (כלומר, באמצעות השפעתם על קטגוריות סיכון מסורתיות).

24. על התאגידים הבנקאיים להעריך אם סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים יכולים לגרום תזרימי מזומנים יוצאים נטו או לצמצום כריות הנזילות, הן תחת הנחה של "עסקים כרגיל" והן בתנאי קיצון (בהתחשב בתרחישים חמורים אך סבירים). על התאגידים הבנקאיים לכלול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים שהוערכו כמהותיים לאורך אופקי זמן רלוונטיים, ושעלולים לפגום בפוזיציות הנזילות שלהם, במסגרת התהליך הפנימי להערכת הלימות הנזילות.

25. הכללת סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים שהוערכו כמהותיים באופקי הזמן הרלוונטיים בתהליכים הפנימיים של התאגיד הבנקאי להערכת הלימות ההון והנזילות, תכלול, במקרים המתאימים, את הכללתם של סיכונים פיננסיים וסיכונים מעבר שהנם רלוונטיים למודל העסקי, לפרופיל החשיפה ולאסטרטגיה העסקית של התאגיד הבנקאי ושהוערכו כמהותיים על פני אופקי הזמן הרלוונטיים, בתכניות מבחני הקיצון, כדי להעריך מה יהיה מצבו הפיננסי של התאגיד הבנקאי בתרחישים חמורים אך סבירים (plausible).

26. אנו מכירים בכך שניהול סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ישולב קרוב לוודאי בהערכות הלימות ההון והנזילות הפנימיות של התאגידים הבנקאיים באופן חזורי (iteratively) והדרגתי, ככל שהמתודולוגיות והנתונים המשמשים לניתוח סיכונים אלה ימשיכו להבשיל עם הזמן והפערים האנליטיים יטופלו. לצורך כך, על התאגידים הבנקאיים להתחיל לבנות יכולות של ניתוח סיכונים על ידי זיהוי גורמי הסיכון הרלוונטיים שקשורים לאקלים העלולים לפגום מהותית במצבם הפיננסי, לפתח סרגלי מדידה ומדדים מרכזיים של סיכון כדי לכמת את החשיפות לסיכונים אלה, ולהעריך את הקשרים בין סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים לבין סוגי סיכונים פיננסיים מסורתיים כמו סיכונים אשראי ונזילות.

⁴ כפי שהוגדר בדוח ועדת באזל "סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים – מתודולוגיות מדידה" (Climate-related financial risks - measurement methodologies), יש לפרש את המונח "מבחן קיצון" כהערכה של מצבו הפיננסי של מוסד פיננסי בתרחיש חמור אך סביר.

תהליך ניהול הסיכונים

עיקרון 6: על התאגידים הבנקאיים לזהות, לנטר ולנהל את כל הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים שיכולים לפגום מהותית במצבם הפיננסי, לרבות משאבי ההון ופוזיציות הנזילות שלהם. על התאגידים הבנקאיים לוודא כי התיאבון לסיכון והמסגרות לניהול הסיכונים שלהם מביאים בחשבון את כל הסיכונים הפיננסיים המהותיים שקשורים לאקלים אליהם הם חשופים, ולבסס גישה אמינה לזיהוי, מדידה, ניטור וניהול סיכונים אלה.

27. על הديرקטוריון וההנהלה הבכירה לוודא כי סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים, מוגדרים בבירור ומטופלים במסגרת התיאבון לסיכון של התאגיד הבנקאי.

28. על התאגידים הבנקאיים לבצע דרך קבע הערכות מקיפות של הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים, ולקבוע הגדרות וספים ברורים למהותיות, ובתוך כך להביא בחשבון שמסגרת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי צריכה לאפשר לו לזהות את כל הסיכונים המהותיים מתוך נקודת מבט משולבת וכלל-ארגונית על סיכונים. סיכונים אלה יכולים לכלול את אלו הנובעים מריכוזיות⁵, בפרט אלו הקשורים לענפי המשק, לענפים כלכליים, ולאזורים גיאוגרפיים. כמו בסיכונים מהותיים אחרים, על התאגידים הבנקאיים לפתח מדדי סיכון מרכזיים לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים התואמים את הסדרי הניטור והסלמת הטיפול הרגילים שלהם.

29. במקרים המתאימים, על התאגידים הבנקאיים לשקול אמצעי הפחתת סיכון, למשל, קביעת הגבלות פנימיות עבור סוגים שונים של סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים שאליהם הם חשופים, לדוגמה בפרופילי סיכונים האשראי, השוק, הנזילות, והסיכון התפעולי שלהם.

30. בשל טיבם המתפתח של הסיכונים שקשורים לאקלים, ייתכן כי ערוצי תמסורת נוספים של סיכונים אלה עם קטגוריות סיכון פיננסי מסורתיות טרם התגלו. משום כך, על התאגידים הבנקאיים לנטר התפתחויות עתידיות ולחתור להבין, והיכן שניתן, לנהל, את השפעותיהם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על סיכונים מהותיים אחרים במקרה שיזוהו ערוצי תמסורת נוספים.

⁵ ריכוז של סיכון הוא כל חשיפה יחידה או קבוצת חשיפות בעלות פוטנציאל לגרום (1) הפסדים גדולים דיים עד כדי איום על "אמינות האשראי" (creditworthiness) של התאגיד הבנקאי או על יכולתו להמשיך בפעולות הליבה שלו, או (2) שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים של התאגיד הבנקאי. בהקשר של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, הריכוזים יכולים להיות בתוך או בין סוגי הסיכון המזוהים עם סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים (לדוגמה, בין סיכון פיזי וסיכון מעבר, או בין סוגים של סיכונים פיננסיים מסורתיים) והם יכולים לכלול, אך לא רק, אזורים גיאוגרפיים, ענפי משק וצדדים נגדיים.

ניטור ודיווח

עיקרון 7: יכולות של סכימת נתוני סיכון (Risk data aggregation) ונוהגי דיווח פנימי אודות סיכון יתייחסו לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. על התאגידים הבנקאיים לוודא כי מערכות הדיווח הפנימיות מסוגלות לנטר סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים ולהפיק מידע עדכני המבטיח קבלת החלטות אפקטיבית של הדירקטוריון וההנהלה הבכירה.

31. היכולות של סכימת נתוני סיכון בתאגיד בנקאי יכללו סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים כדי לאפשר זיהוי ודיווח של חשיפות לסיכון, ריכוזיות וסיכונים מתפתחים. על התאגידים הבנקאיים להחזיק מערכות לאיסוף ולסכימה של נתוני סיכון פיננסיים שקשורים לאקלים בקבוצה הבנקאית כולה, כחלק ממשילות המידע הכוללת ומתשתית טכנולוגיית המידע שלה. על התאגידים הבנקאיים גם להטמיע תהליכים שמטרתם לוודא כי הנתונים המצרפיים מדויקים ואמינים. התאגידים הבנקאיים יכולים לשקול להשקיע בתשתיות נתונים ולהרחיב מערכות קיימות במקרים המתאימים על מנת לאפשר זיהוי, איסוף, ניקוי וריכוז של הנתונים הנדרשים להערכת הסיכונים הפיננסיים המהותיים שקשורים לאקלים.
32. על התאגידים הבנקאיים לשקול לערב באופן פעיל לקוחות וצדדים נגדיים ולאסוף נתונים נוספים על מנת לגבש הבנה טובה יותר של אסטרטגיות המעבר ופרופילי הסיכונים שלהם. מקום שלא קיימים נתונים אמינים או בני השוואה שקשורים לאקלים, התאגידים הבנקאיים יכולים לשקול להשתמש במשתנים מייצגים סבירים (reasonable proxies) ובהנחות כחלופות בדיווח הפנימי שלהם כשלב ביניים.
33. הדיווח ייעשה במועדו ויכלול עדכונים סדירים. תאגידים בנקאיים יכולים לבחון מה הם מרווחי הזמן המתאימים לעדכון דוחות הסיכון הפנימיים, בהתחשב בטבעם המתפתח של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים.
34. על התאגידים הבנקאיים לפתח מדדים או סרגלי מדידה איכותיים או כמותיים כדי להעריך, לנטר, ולדווח על סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. מגבלות אשר מונעות הערכה מלאה של נתוני סיכונים האקלים יוצגו במפורש לבעלי עניין (stakeholders) היכן שהדבר רלוונטי.

ניהול מקיף של סיכון אשראי

עיקרון 8: על התאגידים הבנקאיים להבין את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על פרופיל סיכונים האשראי שלהם ולוודא כי המערכות והתהליכים לניהול סיכונים אשראי מביאים בחשבון סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים.

35. על התאגידים הבנקאיים לקבוע ולנסח בבהירות מדיניות ונהלים בתחום האשראי כדי לטפל בסיכונים אשראי מהותיים שקשורים לאקלים. המדיניות והנהלים יכללו היבטים יציבותיים לשם זיהוי, מדידה, הערכה, ניטור, דיווח ובקרה או הפחתה של ההשפעות של גורמי סיכון מהותיים שקשורים לאקלים על חשיפותיהם לסיכון אשראי (לרבות סיכון אשראי של צדדים נגדיים) על בסיס תקופתי. על התאגידים הבנקאיים לכלול התייחסות לסיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים בכלל מחזור החיים של האשראי, לרבות בדיקת

- נאותות של לקוחות כחלק מתהליך הקליטה וניטור שוטף של פרופילי הסיכונים של הלקוחות.
36. על התאגידים הבנקאיים גם לזהות, למדוד, להעריך, לנטר, לדווח ולנהל את הריכוזיות בתוך ובין סוגי הסיכון המזוהים עם סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. לדוגמה, התאגידים הבנקאיים יכולים להשתמש במדדים או במפות חום כדי לאמוד ולנטר ריכוזי חשיפה לאזורים גיאוגרפיים ולענפי משק המלווים ברמה גבוהה יותר של סיכון שקשור לאקלים.
37. על התאגידים הבנקאיים לשקול מגוון אפשרויות להפחתת הסיכון לשם בקרה או מזעור של סיכונים אשראי מהותיים שקשורים לאקלים. אפשרויות אלה יכולות לכלול שינוי של הקריטריונים לחיתום אשראי, שימוש בהתקשרות ממוקדת עם הלקוחות, או הטלת הגבלות על הלוואות כמו קיצור תקופות הפדיון של הלוואות, הפחתת סף שיעור המימון (LTV), או הפחתת הערכות השווי של נכסים. התאגידים הבנקאיים ישקלו קביעת הגבלות או יישום טכניקות חלופיות מתאימות להפחתת הסיכון על חשיפותיהם לחברות, לענפי משק, לאזורים גיאוגרפיים, או למגזרי מוצרים ושירותים שאינם תואמים את האסטרטגיה העסקית או את התיאבון לסיכון שלהם.

ניהול מקיף של סיכונים שוק, נזילות, סיכון תפעולי וסיכונים אחרים

עיקרון 9: על התאגידים הבנקאיים להבין את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על מוזיציות סיכון השוק שלהם ולוודא כי המערכות והתהליכים לניהול סיכון שוק מביאים בחשבון סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים.

38. על התאגידים הבנקאיים לזהות ולהבין כיצד גורמי סיכון שקשורים לאקלים עשויים להשפיע על ערכם של המכשירים הפיננסיים שבתיקיהם, להעריך את סיכון ההפסד הפוטנציאלי בתיק ואת התנודתיות המוגברת שלו, ולקבוע תהליכים אפקטיביים לבקרה או להפחתה של ההשפעות הקשורות.

39. לאור מאפייניו הספציפיים של סיכון שוק, ניתוח תרחיש של זעזוע פתאומי יכול לשמש כלי מועיל להבנה טובה יותר ולהערכת הרלוונטיות של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים לתיק למסחר של תאגיד בנקאי. בתרחיש כזה ניתן, לדוגמה, להביא לידי ביטוי שינויים שיכולים להיות בנזילות של נכסים החשופים לסיכון שקשור לאקלים, וכן להניח שחל שינוי במהירות שבה ניתן לסגור את החשיפה.

40. במסגרת הערכת רמת החשיפה של שערוכים לפי מחירי השוק (mark-to-market) לסיכונים שקשורים לאקלים, תאגידים בנקאיים יבחנו כיצד התמחור והזמינות של גידורים עשויים להשתנות בהינתן תרחישי אקלים שונים, לרבות במקרה של מעבר לא מסודר.

עיקרון 10: על התאגידים הבנקאיים להבין את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על פרופיל סיכון הנזילות שלהם ולוודא כי המערכות והתהליכים לניהול סיכונים נזילות מביאים בחשבון סיכונים פיננסיים מהותיים שקשורים לאקלים.

41. על התאגידים הבנקאיים להעריך את השפעותיהם של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים על תזרימי מזומנים יוצאים נטו (לדוגמה, הגדלת משיכות של קווי אשראי, האצת משיכות של פיקדונות) או על ערכם של נכסים המשמשים ככריות נזילות. מקום שהשפעות אלה מהותיות ומקום שהדבר מתאים, על התאגידים הבנקאיים לכלול אותן בכיול כריות הנזילות ובמסגרות לניהול סיכוני הנזילות.

עיקרון 11: על התאגידים הבנקאיים להבין את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על פרופיל הסיכון התפעולי⁶ שלהם ולוודא כי המערכות והתהליכים לניהול סיכונים מביאים בחשבון סיכונים מהותיים שקשורים לאקלים. על התאגידים הבנקאיים גם להבין את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על סיכונים אחרים⁷ ולהטמיע אמצעים הולמים כדי להביא בחשבון סיכונים אלה כאשר הם מהותיים. זה כולל גורמי סיכון שקשורים לאקלים העלולים להוביל לעלייה בסיכון האסטרטגי, בסיכון המוניטין ובסיכון רגולטורי, וכן לעלויות אחריות (liability costs) המזוהות עם השקעות ועסקים שרגישים לאקלים.

42. על התאגידים הבנקאיים להעריך את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על פעולותיהם באופן כללי ועל יכולתם להמשיך לספק שירותים חיוניים. תאגידים בנקאיים מצופים לנתח כיצד גורמי סיכון פיזיים יכולים להשפיע על המשכיותם העסקית ולהביא בחשבון סיכונים מהותיים שקשורים לאקלים כאשר הם מגבשים תכניות המשכיות עסקית.

43. על התאגידים הבנקאיים להעריך את השפעתם של גורמי סיכון שקשורים לאקלים על סיכונים אחרים, כמו סיכון אסטרטגי, סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון אחריות (liability risk), ולהביא בחשבון סיכונים אלה, ככל שהם מהותיים, בתהליכי ניהול הסיכונים ובקביעת האסטרטגיה.

ניתוח תרחישים

עיקרון 12: במקרים המתאימים, על התאגידים הבנקאיים להשתמש בניתוח תרחישים⁸ כדי להעריך את החוסן של המודלים העסקיים (business models) והאסטרטגיות שלהם כנגד מגוון של תרחישים סבירים שקשורים לאקלים, ולקבוע מהי ההשפעה של גורמי הסיכון שקשורים לאקלים על פרופיל הסיכונים הכולל שלהם. על ניתוחים אלה להביא בחשבון סיכונים פיזיים וסיכונים מעבר כגורמים של סיכוני אשראי, שוק, נזילות, וסיכון תפעולי על פני טווח של אופקי זמן רלוונטיים.

44. מטרתו או מטרתיו של ניתוח תרחישי אקלים צריכות לשקף את מטרת ניהול סיכוני האקלים הכוללות של התאגיד הבנקאי, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה.

⁶ סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

⁷ דוגמאות לסיכונים אחרים: סיכון אסטרטגי, סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון ציות או סיכון אחריות.

⁸ כפי שצוין בדוח ועדת באזל "סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים – מתודולוגיות מדידה" (Climate-related financial risks - measurement methodologies), ניתוח תרחישים הוא כלי המאתגר הנחות שהונחו לצורך ניתוח סיכונים. מאפיין מרכזי של התרחישים המנותחים הוא חקירת חלופות שיכולות לשנות באופן משמעותי את הבסיס להנחות של "עסקים כרגיל". בהתאם לכך, יש להביא בחשבון תרחישים קיצוניים אך סבירים.

מטרות אלה יכולות לכלול, לדוגמה: (1) חקירת ההשפעות של השינוי האקלימי והמעבר לכלכלה דלת-פחמן על האסטרטגיה של התאגיד הבנקאי ועל החוסן של המודל העסקי שלו; (2) זיהוי גורמי סיכון רלוונטיים שקשורים לאקלים; (3) מדידת פגיעות לסיכונים שקשורים לאקלים ואמידת חשיפות והפסדים פוטנציאליים; (4) אבחון מגבלות של נתונים ומתודולוגיות בניהול סיכונים אקלים; וכן (5) איסוף ידע המשמש בסיס למסגרת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי, לרבות אמצעים אפשריים להפחתת הסיכונים.

45. ניתוח התרחישים צריך לשקף את הסיכונים הפיננסיים שקשורים לאקלים הרלוונטיים לתאגיד הבנקאי. הוא צריך לכלול את הסיכונים הפיזיים או סיכונים המעבר הרלוונטיים למודל העסקי, לפרופיל הסיכונים ולאסטרטגיה העסקית של התאגיד הבנקאי. על התרחישים לכסות טווח של תרחישים סבירים, בהתאם למצב. על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון את היתרונות והמגבלות הפוטנציאליים של התרחישים וההנחות שנבחרו (לדוגמה, הנחה לגבי המאזן).

46. על התאגיד הבנקאי לפתח יכולת ומומחיות ברמה מספקת כדי לערוך ניתוח תרחישי אקלים שהנו מידתי לגודל, למודל העסקי ולמורכבות שלו. מצופה מתאגידים בנקאיים גדולים ומורכבים יותר להחזיק ביכולת אנליטית מתקדמת יותר.

47. יש לערוך את ניתוח התרחישים במגוון אופקי זמן, מהטווח הקצר עד הארוך, כדי לתת מענה למטרות שונות בניהול סיכונים. לדוגמה, מסגרות זמן קצרות יותר יכולות לשמש לניתוח התגבשות הסיכון באופן התכנון העסקי הטיפוסי של התאגיד הבנקאי, ברמת אי-ודאות נמוכה יותר. מסגרות זמן ארוכות יותר, המלוות ברמות גבוהות יותר של אי-ודאות, יכולות לשמש להערכת חוסן של האסטרטגיות והמודלים העסקיים הקיימים כנגד שינויים מבניים בכלכלה, במערכת הפיננסית או בהתפלגות הסיכונים.

48. התחום של ניתוח תרחישי אקלים דינמי ביותר, ויש לצפות כי הנהגים בו יתפתחו במהירות, במיוחד עם ההתקדמות במדעי האקלים. מודלים, מסגרות ותוצאות של תרחישי אקלים, צריכים לעמוד בפני הליכי אתגור וסקירות סדירות מצד מגוון מומחים פנימיים ו/או חיצוניים ופונקציות עצמאיות.

תחילה

49. תחילתה של הוראה זו תוך 24 חודשים ממועד פרסומה.

עדכונים

תאריך	פרטים	גרסה	חוזר 06 מס'
11/06/2023	חוזר מקורי	1	2747